

1 Vihreiden nuorten kaupunkivisio

2 Hyväksytty hallituksen kokouksessa 12.10.2019

3

4 Sisällysluettelo

5	JOHDANTO.....	1
6	OSIO 1. TOIMIVA VIHREÄ KAUPUNKI.....	2
7	TAVOITE 1: TOIMIVA KAUPUNKIRAKENNE	2
8	TAVOITE 2: KESTÄVÄ LIIKENNESUUNNITTELU JA -JÄRJESTELMÄ	4
9	TAVOITE 3: KAUPUNGIT JA KESTÄVÄ ALUERAKENNE	6
10	OSIO 2. EKOLOGISESTI KESTÄVÄ KAUPUNKI	7
11	TAVOITE 1: ILMASTONMUUTOS JA YMPÄRISTÖN SUOJELU KAUPUNGEISSA.....	8
12	TAVOITE 2: KESTÄVÄ KULUTUS JA KIERTOTALOUS.....	9
13	TAVOITE 3: KESTÄVÄ SÄHKÖN- JA LÄMMÖNTUOTANTO	11
14	OSIO 3. KAIKKIEN KAUPUNKI.....	12
15	TAVOITE 1: LAAJA-ALAINEN SOSIAALIPOLITIikka KAUPUNGEISSA	13
16	TAVOITE 2: AVOIN HALLINTO JA PÄÄTÖKSENTEKO	14
17	TAVOITE 3: OMAEHTOINEN KULTTUURI JA ARKI.....	15
18	OSIO 4. TALOUDELLISESTI KESTÄVÄ KAUPUNKI	15
19	TAVOITE 1: KAUPUNGIT TALOUDELLISEN KEHITYKSEN VETUREINA.....	16
20	TAVOITE 2: KESTÄVÄ TALOUS KAUPUNGEISSA	17
21	TAVOITE 3: TALOUDELLISESTI TOIMIVA JA OIKEUDENMUKAINEN KAUPUNKI.....	18
22		
23		

24 Johdanto

25

26 Kaupungit ovat ihmisen taloudellisen sekä kulttuurillisen kehityksen keskittymiä, sykkiviä ja
27 eläviä organismeja. Kaupunki on yhteiskunnan fyysinen ulottuvuus ja näyttämö, sekä
28 väistämätön osa ihmiselämää. Kaupungistuminen on tuhansia vuosia jatkunut megatrendi,
29 jota ei voi eikä pidä yrittää estää. Kaupunkien kasvaminen on mahdollisuus ihmiskunnan
30 kehitykselle sekä muulle luonnolle aiheutuvan rasituksen pienentämiselle. Ihmiskasutuksen
31 tiivistyminen ja keskittyminen jättää enemmän tilaa luonnolle ja mahdollistaa ihmiselämään
32 liittyvien toimintojen mahdollisimman tehokkaan järjestämisen. Kestävän kaupunkielämän
33 ehtona on kuitenkin lutuskeskeisyyden ja etenkin materiaalisen kulutuksen vähentäminen.

34

35 Kaupunkipolitiikka tulee nostaa Suomessa paljon nykyistä merkittävämpään asemaan.
36 Kaupungeilla on erittäin paljon valtaa ihmisten elinympäristön kehittämisessä muun muassa
37 maankäytön ja liikenteen suunnittelun kautta. Kaupungit ovat myös merkittävä tekijä
38 ilmastonmuutoksen torjunnassa ja siihen sopeutumisessa, eriarvoisuuden lieventämisessä
39 sekä ihmisten elämänlaadun parantamisessa. Kaupunkien tulee käyttää valtaansa ja
40 hyödyntää mahdollisuudet kestävämmän ja mielekkäämmän elämän edistämiseen.
41 Kaupunkien kehitystä ja kasvua tietoisesti ohjaamalla saadaan kaupungistumisesta kaikki irti

42 ja lisätään koko Suomen hyvinvointia. Polkuja kestäväan, kasvavaan ja hyvinvoivaan
43 tulevaisuuden kaupunkiin etsitään tässä visiossa, jossa esitellään Vihreiden nuorten näkemys
44 tulevaisuuden ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävästä kaupungista.

45
46

47 **Osio 1. Toimiva vihreä kaupunki**

48

49 Toimiva vihreä kaupunki on elinympäristö, joka täyttää asukkaidensa taloudelliset, sosiaaliset
50 ja kulttuurilliset tarpeet oikeudenmukaisella ja ympäristölle kestävällä tavalla. Tämä periaate
51 koskee kaikkia kaupungeja ja niihin toiminnallisesti yhdistyneitä alueita. Kaupungin vaikutus
52 ulottuu paljon keskuskaupungin rajoja laajemmalle, minkä vuoksi kaupungeja tulee
53 tarkastella toiminnallisina, kuntarajoista riippumattomina kaupunkiseutuina.

54

55 Hyvä kaupunkirakenne hyödyntää kaupunkimaisen asumisen edut, kuten ihmisten ja
56 ajatusten kohtaamisen, yhteisöllisyyden, energiatehokkuuden, sekä palvelujen helpon
57 saatavuuden. Hyvän kaupunkirakenteen edellytys on toimiva liikennejärjestelmä, joka
58 kannustaa vähäpäästöisten liikkumismuotojen valitsemiseen ja säästää kaupunkitilaa
59 ihmisille. Ilman sujuvaa ja kestävää liikkumista ei ole viihtyisää asumista.

60 Kaupunkiympäristön tulee mahdollistaa mahdollisimman hyvä saavutettavuus etenkin
61 kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen osalta.

62

63 **Tavoite 1: Toimiva kaupunkirakenne**

64

65 Toimiva kaupunkirakenne on kompakti, joukkoliikennepainotteinen ja asumisen, palvelut,
66 sekä työpaikat tiiviisti yhdistävä. Keskusta-alueet ovat kaupunkilaisten yhteinen olohuone,
67 joka tulee suunnitella viihtyvyyden ja turvallisuuden ehdoilla. Tämä tarkoittaa muun muassa
68 laajan kävelykeskustan luomista, autoilun rajoittamista ja liikennenopeuksien laskemista.
69 Viihtyisä keskusta vetää ihmisiä puoleensa ja on niin kaupunkilaisten kuin liike-elämän etujen
70 mukaista. Kaupunkisuunnittelussa tulee suosia tiivistä rakentamista ja vältettävä kaupunkien
71 levittäytymistä jo rakennettujen alueiden ulkopuolelle. Näiden reunaehtoien sisällä tulee
72 tarjota mahdollisuus talotyypeiltään ja hallintamuodoiltaan mahdollisimman monipuoliseen
73 asumiseen. Suurten palvelukeskittymien muodostumista kaupunkialueen laidalle ja
74 ulkopuolelle sekä keskustojen kauppakeskuistumista on vältettävä. Laitojen keskittymät
75 rapauttavat seudun muiden taajamien elinvoimaa ja kasvattaa palvelujen etäisyyttä niiden
76 käyttäjistä. Etäisyyksien kasvaessa myös ihmisten kulkemat matkat pitenevät, mikä johtaa
77 turhaan ja kestäättömään liikennesuoritteeseen kasvuun ja päästöjen kasvuun.
78 Kaupunkikeskustoissa suuret ja sisäänpäin kääntyvät kauppakeskittymät taas imevät
79 elinvoiman laajalta alueelta ja estävät katuelämän syntymisen. Kauppakeskusten sijaan
80 palvelut ja liiketilat tulisi sijoittaa pääosin kadunvarsille rakennusten kivijalkaan.
81 Vähittäiskaupan suuryksiköiden rakentamisen ehdoksi on asetettava sijainti tiheän
82 joukkoliikenneverkon varrella.

83

84 Kaupunkisuunnittelussa tulee ottaa huomioon mahdollisesti radikaalisti pienentyvä
85 materiaallinen kulutus. Kaupungin sisällä kaupunginosat ja korttelit muodostavat tiivistyvän
86 kaupunkirakenteen ja uuden teknologian hyödyntämisen ansiosta asumisen, työskentelyn,
87 palveluiden ja energiantuotannon kokonaisuuksia, mikä vähentää tarpeetonta liikkumista ja
88 tavaraliikennettä, sekä lisää taloudellista kestävyyttä. Kaavoituksen tulee mahdollistaa
89 alueiden käyttötarkoituksen lomittuminen. Tiivistämisen rinnalla ekologisesti ja
90 virkistyksellisesti merkitykselliset alueet on tunnistettava ja niiden säilyminen priorisoitava
91 rakentamisen ja liikenteen edelle. Viheralueiden määrälle ja laadulle on asetettava selkeät
92 mitattavissa olevat tavoitteet ja huomioitava suunnittelussa esimerkiksi
93 viherkerroinmenetelmää hyödyntämällä. Tiivis kaupunki, jonka pinta-ala ei kasva
94 hallitsemattomasti, mahdollistaa luonto- ja virkistysalueiden säilyttämisen lähietäisyydellä
95 kaikkien kaupunkilaisten saavutettavissa.

96
97 Rakennusten muodostama katukuva on tärkeä tekijä viihtyvyydessä. Tämän vuoksi
98 7kaupunkiympäristö tulee suunnitella ihmisen mittakaavaan ja aistiystävälliseksi, eli
99 vastaamaan ihmisen kognitiivisia ja fyysisiä tarpeita. Erityisen tärkeää on rakennusta
100 ensimmäisten kerroksien virikkeellisyys ja toiminnallisuus. Kaunis ympäristö parantaa
101 ihmisten elämänlaatua ja terveyttä, sekä ohjaa viettämään aikaa yhteisessä kaupunkitilassa.
102 Viihtyisä ympäristö myös osaltaan tukee ekologisten kulkumuotojen valitsemista: viihtyisässä
103 ympäristössä on miellyttävämpi viettää aikaa ja kulkea matkat kävellen tai pyöräillen sekä
104 yhdistää näitä joukkoliikenteeseen sen sijaan, että tulisi tarve paeta moottoritien melua tai
105 loputtomalta tuntuvaa matkaa auton rattiin. Arkkitehtuurissa tulee panostaa myös
106 kaavoitusratkaisuin aistiystävällisyyteen ja estetiikkaan, eli ottaa huomioon ihmiselle
107 luontaisesti miellyttävien materiaalien ja värimaailmojen psykologiset ja sosiaaliset
108 vaikutukset. Erityisesti keskeisissä kohteissa, kuten joukkoliikenteen solmukohdissa ja
109 keskusta-alueilla ympäristön esteettisen ja toiminnallisen laadun ja viihtyisyyden tulee ohjata
110 suunnittelua.

111
112 Kaupunkiseutujen kuntien ja valtion välistä yhteistyötä ohjaavat maankäytön, asumisen ja
113 liikenteen sopimukset (MAL) on asetettava suurimmille kaupunkiseuduille lakisääteiksi
114 kaupunkiseutujen kestävä rakenteen kehityksen turvaamiseksi. Sopimusten vastaisesta
115 toiminnasta tulee määrätä merkittävät sanktiot. Maankäyttöä, asumista ja liikennettä on
116 tarkasteltava yhtenäisenä kokonaisuutena yhdyskuntarakenteen suunnittelun kaikissa
117 vaiheissa. Kaavoitettujen alueiden ulkopuolinen hajakenttäminen toiminnallisella
118 kaupunkiseudulla tulee kieltää. Toiminnallisella maaseudulla rakentamisen normeja voidaan
119 vastavuoroisesti lieventää.

120
121 Kaupunkiympäristön turvallisuutta tulee edistää ja ylläpitää riittävällä valaistuksella,
122 oleskelun mahdollistavilla aukioilla ja penkeillä, sekä kevyen liikenteen huomioivalla
123 liikennesuunnittelulla. Erityistä huomiota tulee kiinnittää erilaisten erityisryhmien kuten
124 lasten, ikääntyneiden ja liikuntarajoitteisten turvalliseen liikkumiseen kävellen ja julkisella
125 liikenteellä. Pelastusviranomaisten tarpeet ja näkökulmat tulee huomioida
126 kaupunkirakenteen ja liikenneratkaisujen suunnittelussa, jotta kaikkien kohteiden riittävä

127 saavutettavuus säilyy hätätilanteissa. Kaupunkiseudulla tulee olla tarpeeksi helposti
128 kaupunkilaisten saavutettavissa olevia ensiapuvälineitä.

129

130 **Toimenpiteet**

131

- 132 • VALTIO: Tehdään työpaikan tarjoamasta pysäköintipaikasta verotettava työsuhde-etu
- 133 • KUNNAT/VALTIO: Asetetaan kaupunkien ja valtion väliset MAL-sopimukset
- 134 lakisääteisiksi suurimmille kaupunkiseuduille.
- 135 • KUNNAT/VALTIO: Määritetään uudelle rakentamiselle sitova maksimietäisyys
- 136 joukkoliikenteen yhteyksistä, esimerkiksi 400-00 metriä.
- 137 • KUNNAT: Tuetaan kestävän kehityksen mukaista puurakentamista ja muuta
- 138 fossiilittomia materiaaleja suosivia ratkaisuja, esimerkiksi rakentamisen sääntelyä
- 139 kehittämällä ja kaavamääräyksillä.
- 140 • KUNNAT: Otetaan kaavamääräyksissä huomioon myös ihmistä luontaisesti
- 141 miellyttävät materiaalit ja värimaailmat: suositetaan esimerkiksi luonnonmateriaaleja ja
- 142 rauhallisia värisävyjä räiskyvien sijaan.
- 143 • KUNNAT/VALTIO: Rakentamisen kiertotalouden edistäminen normien ja
- 144 kannustimien avulla, esimerkiksi laajentamalla kierrätysvelvollisuutta ja tukemalla
- 145 materiaalien uusiokäyttöä.
- 146 • KUNNAT: Toteutetaan ja laajennetaan kävelykeskustoja esimerkiksi sulkemalla
- 147 katualueita autoliikenteeltä, lisäämällä penkkejä, katukasvillisuutta ja terasseja sekä
- 148 muuttamalla katuja pihakaduiksi
- 149 • KUNNAT: Toteutetaan pääkatuja lukuun ottamatta 30 km/h nopeusrajoitusalueet
- 150 taajamien sisällä.
- 151 • KUNNAT: Kielletään henkilöautojen läpiajo keskusta-alueilla.
- 152 • KUNNAT: Ratkaistaan keskeiset rakentamishankkeet avoimilla
- 153 arkkitehtuurikilpailuilla.
- 154 • KUNNAT: Turvataan lähiluonto ja virkistysalueet kaupunkisuunnittelussa esimerkiksi
- 155 viherkerroinmenetelmällä.
- 156 • KUNNAT: Vahvistetaan kaupunkiympäristön turvallisuutta ottamalla huomioon
- 157 erityisryhmien, kuten lasten, ikäihmisten tai liikuntarajoitteisten, tarpeet.

158

159 **Tavoite 2: Kestävä liikennesuunnittelu ja -järjestelmä**

160

161 Kaupunkiseudun liikenneratkaisujen on kannustettava ihmisiä liikkumaan ekologisesti,
162 taloudellisesti, terveydellisesti ja tilankäytöllisesti tehokkaimmilla tavoilla. Kaupunkiseuduilla
163 tulee olla kattava julkisen ja kevyen liikenteen verkosto sekä niitä suosiva infrastruktuuri,
164 jotta kaupungissa asuvilla ja työskentelevillä ei ole tarvetta omistaa tai käyttää autoa.
165 Julkisenliikenteen lippujen hintoja tulee merkittävästi alentaa, ja pitkällä aikavälillä
166 tavoitteena on siirtyä maksuttomaan joukkoliikenteeseen. Tulevaisuudessa uudet
167 digitaalisuuden hyödyntämiseen perustuvat liikkumisratkaisut helpottavat eri kulkumuotoja
168 yhdistävää käyttöä. Liikennesuunnittelussa pitää huomioida myös viheralueiden

169 saavutettavuus kävellen, pyörällä ja julkisilla. Autoilu täydentää kaupunkien
170 liikennejärjestelmää tarjoamalla liikkumisen mahdollisuuksia niille, jotka eivät voi käyttää
171 kestäviä kulkumuotoja kaikkiin matkoihinsa.

172
173 Kattavan julkisen liikenteen kaupungeissa tulee ottaa käyttöön tienkäyttömaksut pakollisen
174 autoilun turvaamiseksi ja autoilun haittojen minimoimiseksi. Asukaspysäköinti tulee järjestää
175 niin, että pysäköinnin käyttäjät maksavat kaikki siitä syntyvät kulut. Lähtökohtaisesti
176 pysäköinti järjestetään keskitetysti pysäköintilaitoksissa. Kaupunkiseudun ulkopuolella
177 asuvien pääsy kaupunkiseudulle voidaan mahdollistaa varaamalla seudun laidoilta tilaa
178 liityntäpysäköinnille sijainneista, joita ei voi käyttää asuin- tai muuhun rakentamiseen. Uusien
179 myytyjen ajoneuvojen tulee olla fossiilittomia vuoteen 2030 mennessä.

180
181 Joukkoliikenteen runkoyhteyksien tulee perustua sekä kaupungeissa että niiden välillä
182 raideratkaisuihin: pikaraitiotieihin, paikallisliikenteen juniin, metrolienteeseen sekä
183 nopeisiin pitkän matkan junayhteyksiin. Muut joukkoliikenteen muodot täydentävät
184 raideverkostoa. Pitkän aikavälin raideinvestoinnit tiivistävät kaupunkirakennetta ja
185 houkuttelevat investointeja kaupunkiin. Toimivat raideyhteydet parantavat työvoiman
186 liikkuvuutta ja ovat tutkitusti houkuttelevin joukkoliikennetarkaisu kaikkien väestöryhmien
187 keskuudessa.

188
189 Kaupungeissa tulee tukea sekä julkisten että yksityisten tahojen vuokraamien
190 liikennevälineiden, kuten kaupunkipyörien, sähköpotkulautojen ja yhteiskäyttöautojen
191 sujuvaa ja tarkoituksenmukaista käyttöä. Korvaamalla yksityisautoja yhteiskäyttöautoilla
192 voidaan minimoida pysäköinnille varattu tila sekä ohjata auton tarjoama hyöty
193 mahdollisimman monelle sitä välttämättömästi tarvitsevalle. Tulevaisuudessa liikenteen
194 sähköistyminen, erilaiset liikenne palveluna -ratkaisut sekä liikkumisen automatisointi
195 helpottavat eri kulkumuotojen yhdistämistä ja vähentävät liikkumisen aiheuttamia haittoja.

196

197 **Toimenpiteet**

198

- 199 • VALTIO: Laaditaan 12-vuotinen liikennejärjestelmäsuunnitelma kestävyys edelle eikä
- 200 rahoiteta päästöjä lisääviä tai yhdyskuntarakennetta hajauttavia hankkeita.
- 201 • VALTIO: Korotetaan joukkoliikenteen, pyöräilyn ja kävelyn investointitukea ja
- 202 määritetään laadun takaavat kriteerit.
- 203 • VALTIO: Uudistetaan liikennehankkeiden arviointimenetelmät huomioimaan
- 204 paremmin hankkeiden vaikutukset kaupunkirakenteeseen, ilmastoon ja yhteisöihin
- 205 • VALTIO: Yhtenäistetään joukkoliikenteen lippu- ja reittijärjestelmä maakunnallisella
- 206 valtakunnallisella tasolla.
- 207 • VALTIO: Tuetaan kaupunkien sisäisiä, seudullisia ja kaupunkien välisiä
- 208 raidejoukkoliikenneinvestointeja.
- 209 • VALTIO/KUNNAT: Otetaan käyttöön tienkäyttömaksut kattavan julkisen liikenteen
- 210 omaavilla kaupunkiseuduilla.
- 211 • VALTIO/KUNNAT: Tuetaan sähköautojen latausasemien rakentamista.

- 212 • VALTIO/KAUPUNKISEUTU: Siirretään joukkoliikenteen suunnittelu maakunnalliselle
- 213 tai kaupunkiseudun laajuiselle joukkoliikenneviranomaiselle.
- 214 • KUNNAT: Nostetaan kaupunkikeskustojen liikennehierarkiassa kävely, pyöräily ja
- 215 joukkoliikenne etusijalle parantamalla kevyen liikenteen ja joukkoliikenteen väyliä
- 216 sekä rajaamalla autoliikennettä keskusta-alueella kävely- ja joukkoliikennekatujen
- 217 sekä läpiajokieltojen avulla.
- 218 • KUNNAT: Otetaan liikennesuunnittelun lähtökohdaksi kävelyn, pyöräilyn ja
- 219 joukkoliikenteen houkuttelevuuden ja kulkumuoto-osuuden kasvattaminen.
- 220 • KUNNAT: Laaditaan kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma, määritellään pyöräilyn
- 221 tavoiteverkko ja varataan riittävät varat ohjelmien toteuttamiseen.
- 222 • KUNNAT: Luovutaan pysäköintinormeista ja siirrytään käyttäjä maksaa -
- 223 periaatteeseen pysäköinnin järjestämisessä.
- 224 • KUNNAT: Kiinnitetään liikennesuunnittelussa huomiota matkaketjujen sujuvuuteen
- 225 vaihtamiseen.
- 226 • KUNNAT: Alennetaan joukkoliikennelippujen hintaa ja pidetään huolta, että
- 227 erityisryhmille kuten opiskelijoille ja nuorille on vähintään 50% alennus.
- 228 • KUNNAT: Edistetään yhteiskäyttöisten kulkuneuvojen tarjontaa ja sujuvaa käyttöä.
- 229 • KUNNAT: Rakennetaan joukkoliikenneasemille helposti saavutettavia
- 230 pyöräpysäköintiparkkeja joukkoliikenteen ja pyöräilyn yhdistämiseksi.
- 231 • KUNNAT: Pidetään etelässä pääpyöräväylät harjattuina lumesta ja sulina ympäri
- 232 vuoden ja aurattuina pohjoisessa, missä lumi peittää maan pysyvämmiin.
- 233 • KUNNAT: Otetaan käyttöön kaupunkipyöräjärjestelmät kaikilla kaupunkiseuduilla.
- 234 Vihreiden nuorten kaupunkivisio
- 235 • KUNNAT: Pidetään huolta pyöräteiden laadusta ja pyöräilyyn sopivista päällysteistä.
- 236 • KUNNAT: Sallitaan pyörällä ajo kahteen suuntaan myös yksisuuntaisilla kaduilla.
- 237

238 **Tavoite 3: Kaupungit ja kestävä aluerakenne**

239

240 Alue- ja kaupunkipolitiikkaa ei pidä asettaa vastakkain, sillä niillä on paljon yhtymäpintaa.

241 Seutukaupunkien tukeminen on usein tehokkainta aluepolitiikkaa, sillä ne tuottavat

242 alueelleen hyvinvointia ja toimivat synergiassa ympäröivän maaseudun kanssa. Hierarkkisen

243 skaala-ajattelun sijaan tulee keskittyä kaupunkiseutujen, kuntien, maakuntien ja valtion

244 yhteistyöhön perustuvaan kehitykseen, joka ottaa huomioon alueiden erityispiirteet ja

245 vahvuudet.

246

247 Suurimmat kaupunkiseudut houkuttelevat ihmisiä ja investointeja, mutta kamppailevat

248 kasvun vastaanottamisessa. Näiden kaupunkien tukemisessa korostuvat investoinnit

249 infrastruktuurin kehittämiseen sekä rakentamisen ja ihmisten kaupunkiin muuttamisen

250 tukeminen.

251

252 Seutukaupungit toimivat puolestaan alueellisina keskuksina. Seutukaupunkien elinvoiman

253 kannalta etenkin korkeakoulut ovat erityisen tärkeitä. Riittävän laaja alainen

254 korkeakouluverkko edistää myös jatkuvan oppimisen tavoitteita ympäri maan sekä
255 lähiseutuun sijoittuvaa tutkimusta. Myös työvoimapaalvelut,
256 täydennyskoulutusmahdollisuudet sekä toisella että korkea-asteella sekä yrittäjyyden
257 edellytysten tukeminen edistävät seutukaupunkien elinkeinoelämän vireyttä ja ehkäisevät
258 niiden yksipuolistumista.

259
260 Kuntarakennetta uudistettaessa tavoitteena tulee pitää kuntalaisten
261 vaikutusmahdollisuuksien kasvattamista, päästöjen vähentämistä, kuntien taloudellisen
262 kestävyuden lisäämistä sekä alueiden välisen haitallisen kilpailun vähentämistä.
263 Tavoitteeseen päästään luomalla laajoja kuntakokonaisuuksia, viime kädessä pakkoliitoksin.
264 Suurten kaupunkiseutujen kunnat on yhdistettävä. Samanaikaisesti kuntarakenteen
265 uudistamisen kanssa voidaan luoda kaksiportainen malli uusien, laajempien kuntien
266 päätöksentekoon. Ylempi taso päättää koko aluetta koskevista asioista, kuten kaavoituksen
267 suurista linjoista, terveydenhuollosta ja joukkoliikenteestä. Alemmalla tasolla päätetään
268 esimerkiksi yksittäisten alueiden kaavoittamisesta ja lähipalveluista.

269

270 **Toimenpiteet**

271

- 272 • VALTIO/KUNNAT: Laajennetaan maankäytön, asumisen ja liikenteen
- 273 sopimusmenettely (MAL) seutukaupunkeihin.
- 274 • VALTIO: Tuetaan maakuntien keskuskaupunkien elinvoiman säilymistä ja kehittymistä
- 275 aluepolitiikan keinoin.
- 276 • VALTIO: Varmistetaan mahdollisuudet kouluttautua, työllistyä sekä toimia yrittäjänä
- 277 myös seutukaupungeissa.

278

279 **Osio 2. Ekologisesti kestävä kaupunki**

280

281 Suomen kaupungeista tulee tehdä ilmastonmuutoksen torjunnan edelläkävijöitä, joissa
282 vaalitaan kestävää kehitystä, ympäristöä ja ihmisten hyvinvointia. Kaupunkiseuduilla on
283 ratkaiseva rooli ilmastonmuutoksen torjunnassa ja sen vaikutuksiin sopeutumisessa.
284 Kaupunkien keskeiset toiminnot, kuten kotitaloudet, teollisuus, palvelut ja liikenne tuottavat
285 huomattavia määriä kasvihuonekaasuja. Samalla väestön ja palvelujen keskittyminen
286 kaupunkiseuduille sekä niiden tyypillinen sijainti rannikkojen ja vesistöjen lähellä lisäävät
287 niiden haavoittuvuutta ilmastonmuutoksen vaikutuksille. Kaupunkiseuduilla on mahdollisuus
288 ja vastuu edistää ekologisesti kestävää suunnittelua ja rakentamista ympäristön ja ihmisten
289 tulevaisuuden turvaamiseksi. Oikein tehtynä tämä kehitys lisää myös kaupunkien
290 viihtyisyyttä ja ihmisten hyvinvointia.

291

292 Kaupunkien ympäristölle aiheuttava haitta voidaan minimoida tehokkaalla
293 kaupunkisuunnittelulla, kiertotalouden ratkaisuilla sekä ruuantuotannon omavaraisuutta
294 lisäämällä. Keinoja tähän ovat muun muassa tiivis rakentaminen, täydennysrakentaminen
295 sekä fossiilisten energialähteiden käytön lopettaminen. Lisäksi tarvitaan energiatehokkuuden

296 parantamista sekä päästötöntä energiantuotantoa. Kulutuksen keskuksina kaupungeilla on
297 keskeinen rooli matkalla kulutuskulttuurista kohti kestävää, kiertotalouteen perustuvaa
298 arkea.

299

300 **Tavoite 1: Ilmastonmuutos ja ympäristön suojelu kaupungeissa.**

301

302 Kaupunkien on varauduttava ilmastonmuutoksen mukanaan tuomiin haasteisiin ja tehtävä
303 ilmastovaikutusten hillinnästä yksi yhdyskuntasuunnittelun ensisijaisista tavoitteista.
304 Kaupunkiseutujen tulee olla hiilineutraaleja viimeistään 2030. Suomen kansallisen
305 ilmastonmuutoksen sopeutumisstrategian lisäksi kaupunkiseutujen tulee laatia oma
306 sopeutumissuunnitelma, jossa ilmastonmuutoksen vaikutuksia tarkastellaan laaja-alaisesti
307 ilmastoskenaarioiden sekä riski- ja aluevaikutusselvitysten kautta. Ilmastonmuutoksen
308 torjunta, siihen sopeutuminen ja ympäristöongelmiin liittyvän resilienssin lisääminen tulee
309 sisällyttää osaksi kaikkia toimialoja, mikä edellyttää kuntien, organisaatioiden, yritysten ja
310 asukkaiden keskinäisen yhteistyön lisäämistä. Kaupunkien julkisen sektorin tulee olla
311 aloitteellinen näiden sidosryhmien välisen yhteistyön rakentamisessa ja yhteisen ilmasto-
312 osaamisen vahvistamisessa.

313

314 Yhdyskuntasuunnittelu on keskeisessä roolissa kaupunkien ilmastonmuutokseen
315 sopeutumis- ja hillintäkyvyn parantamisessa. Suunnittelussa tulisi varautua erityisesti
316 tulvien, rankkasateiden ja eroosion lisääntymiseen, sekä maan kosteuden ja
317 pohjavesiolosuhteiden muutoksiin. Ilmastokestävyyttä parantavia ratkaisuja tarvitaan
318 viheralueille, tulvariskialueiden huomioimiseen sekä kestäviin rakennusmateriaaleihin.

319

320 Luonnon monimuotoisuus tulee turvata myös tiiviissä kaupunkiympäristössä. Uusi
321 rakentaminen tulee toteuttaa nykyisen kaupunkirakenteen sisällä ja sitä jatkaen, sillä tiivis
322 kaupunkirakenne säästää luontoalueita muualla. Viherkäytävillä ja viheralueiden
323 yhtenäisyydellä on erityisen suuri merkitys lajien monimuotoisuuden kannalta. Ekologiset
324 käytävät ehkäisevät liikenneinfrastruktuurin aiheuttamaa luontoalueiden katkaisemista ja
325 tarjoavat eläimille turvallisen kulkuväylän. Säilyttämällä ja palauttamalla ekosysteemejä
326 voidaan rajoittaa ilmastonmuutoksen vaikutuksia. Kasvillisuuden peittämät pinnat
327 vähentävät tulvariskiä, puhdistavat kaupungin ilmaa ja tarjoavat elintilaa eläin-, hyönteis- ja
328 kasvilajistolle.

329

330 **Toimenpiteet**

331

- 332 • VALTIO/KUNNAT: Luodaan suunnitelma hiilineutraaliuden saavuttamiseksi 2030
- 333 mennessä ja varataan toteutukseen riittävät varat.
- 334 • KUNNAT: Lisätään kaupunkiseudun organisaatioiden, yksityisyriyten ja asukkaiden
- 335 välistä yhteistyötä ilmastonmuutosta käsittelevissä kysymyksissä.
- 336 • KUNNAT: Laaditaan laaja-alainen sopeutumissuunnitelma ilmastonmuutokseen.
- 337 • KUNNAT: Otetaan päätöksentekoon mukaan ilmastovaikutusten arviointi.

- 338 • KUNNAT: Otetaan viherkerroinmenetelmä käyttöön viheralueiden tarpeen
339 määrittelemiseksi.
- 340 • KUNNAT: Lisätään katukasvillisuuden ja katupuiden määrää niin ekologisen verkoston
341 kuin katualueiden viihtyvyyden parantamiseksi.
- 342 • KUNNAT: Edistetään vettä läpäisevien pintarakenteiden, kosteikkojen ja
343 imeytysaltaiden toteuttamista, tarvittaessa kaavamääräyksin.
- 344 • KUNNAT: Edistetään suunniteltua hoitamattomuutta, johon kuuluu esimerkiksi
345 taskupuistojen mininiityt.
- 346 • KUNNAT: Kannustetaan taloyhtiöitä monipuolisiin istutuksiin ja hyötykasvien kuten
347 pensas- ja puuistutuksien käyttämiseen.
- 348 • KUNNAT: Edistetään kaavoituksella vertikaalista ja horisontaalista
349 viherinfrastruktuuria, kuten esimerkiksi viherkattoja ja -seiniä.
- 350

351 **Tavoite 2: Kestävä kulutus ja kiertotalous**

352

353 Kaupunkeja ei tule suunnitella ensisijaisesti kuluttamista varten. Yhteiset ja julkiset tilat,
354 kuten asukastoimikuntien tilat, lisäävät kaupunkien sosiaalisen ympäristön kehittymistä.
355 Julkiset tilat tulee suunnitella siten, että ne eivät kannusta turhaan kuluttamiseen ja
356 mahdollistavat kaupungeissa ajanvieton ilman kulutuspainetta. Kaupunkien tulee tukea
357 julkisten tilojen käyttöä ei-kaupalliseen toimintaan. Kaupungeissa on paljon ilmaisia
358 kulttuurinähtävyyksiä, joita ei-kaupallisella markkinoinnilla voidaan tuoda paremmin
359 kaupunkilaisten tietoisuuteen.

360

361 Kaupungeissa tulee siirtyä kokonaisvaltaiseen kiertotalouteen. Kiertotaloudessa tuotteet ja
362 palvelut suunnitellaan siten, että ne pysyvät käytössä ja kierrossa mahdollisimman pitkään,
363 säilyttävät niihin sitoutuneen arvon ja ovat täysin kierrätettävissä elinkaaren päätteeksi.
364 Kulutus myös perustuu hyödykkeiden suoran omistamisen sijasta mahdollisimman laajaan
365 palveluiden käyttämiseen: jakamiseen, vuokraamiseen, korjaamiseen ja kierrättämiseen.
366 Kaupungeissa tulee keskittyä älykkäiden ja ympäristöystävällisten tuotteiden sekä
367 palveluiden suunnitteluun ja käyttöön.

368

369 Kaupunkien tulee suosia materiaaleja, palveluita ja tuotteita, joiden valmistuksessa on
370 käytetty kierrätettyjä raaka-aineita ja joiden tuotanto ja käyttömenetelmät lisäävät
371 energiatehokkuutta sekä vähentävät luonnonvarojen kulutusta ja jätteiden syntyä.
372 Kaupungeilla on ohjausvaikutus myös ihmisten kulutustottumuksiin julkisorganisaatioiden
373 ruoantarjonnan kautta. Kaupunkien tulee tukea materiaalien kiertoa mahdollistamalla
374 kierrätys ja edistää korjauspalvelujen saavutettavuutta esimerkiksi tukemalla tavarataloja,
375 jotka myyvät vain käytettyjä tavaroita. Kaupunkien tulee myös ylläpitää kattavaa
376 kierrätysjärjestelmää ja tukea jätteistä saatavan materiaalin uudelleen hyödyntämistä
377 paikallisesti.

378

379 Kaupunkilaisia ja taloyhtiöitä tulee kannustaa omien ja jaettujen kaupunkipuutarhojen
380 pystyttämiseen. Kaupungeilla tulee myös olla mahdollisuus luovuttaa käyttämättömiä tiloja ja
381 puistoja kaupunkilaisten viljely- ja puutarhakäyttöön. Vertikaali- ja vesiallasviljelyn, sekä
382 kumppanuusmaatalouden hyödyntämistä kaupungeissa tulee tutkia, tukea ja kehittää.
383 Kaupunkiviljelyn menetelmät tulee ottaa huomioon kaavoituksessa ja lupakäytännöissä ja
384 kasvihuoneita sekä viljelypalstoja tulee sijoittaa sopiville sijainneille kaupunkiseuduilla.
385

386 Kaupunkien omavaraisuutta tulee edistää lämmön- ja ruuantuotannon, sekä materiaalien
387 kierrätyksen osalta. Luontopohjaisten ratkaisujen hyödyntäminen ympäristöongelmien
388 ratkaisussa on tärkeässä roolissa kaupunkien omavaraisuuden kehittämässä ja lisäämisessä.
389 Esimerkiksi kaupunkien ja kuntien jätehuoltamoissa voidaan uudelleenkäyttää ja hyödyntää
390 metaania ja muita biokaasuja.
391

392 Uusien rakennusten suunnittelussa on minimoitava kaikki ympäristövaikutukset koko
393 elinkaaren osalta. Vanhojen rakennusten energiatehokkuutta tulee parantaa, ensisijaisesti
394 korjaten olemassa olevia rakennuksia ja vasta toissijaisesti purkaen ja uudisrakentaen
395 arvioiden pitkän aikavälin energiatehokkuutta ja ympäristövaikutuksia. Tavoitteena on oltava
396 rakennusten mahdollisimman pitkä käyttöikä, jolloin jo suunnitteluvaiheessa tulee kiinnittää
397 erityistä huomiota rakennuksen ja rakenteiden kestävyys, korjattavuuteen, sekä
398 muuntojoustavuuteen. Lyhytikäisemmissä rakennuskohteissa rakennusmateriaalien
399 kierrätettävyys ja uusiokäytön mahdollisuus korostuu. Esimerkiksi modulaaristen
400 puuelementtien kehitys mahdollistaa tulevaisuudessa kokonaisten rakennusten
401 siirrettävyyden. Modulaariset rakenteet mahdollistavat rakennusten muokkaamisen
402 asukkaiden elämäntilanteeseen sopivaksi ja rakennusmateriaalien tehokkaamman
403 kierrätyksen. Puurakentamista on edistettävä ja siihen liittyvää epätarkoituksenmukaista
404 sääntelyä purettava. Puu on ekologinen ja kestävä rakennusmateriaali, joka toimii
405 hiilivarastona koko rakennuksen elinkaaren ajan. Puun lisäksi kestävä kehityksen mukaisia
406 materiaaleja ovat kivi ja hiekka. Myös metallit ja lasi sopivat hyvän kierrätettävyytensä
407 vuoksi kestävä kehityksen mukaiseen rakentamiseen.
408

409 **Toimenpiteet**

- 411 • VALTIO: Lanseerataan kattava kierrätysvelvoite tuotteiden tuottajille.
- 412 • VALTIO: Pidennetään rakenteiden suunniteltua käyttöikää kaikissa käyttöikäluokissa.
413 Tavanomaisten rakenteiden osalta (luokka 4) nostetaan suunniteltu käyttöikä 50
414 vuodesta 100 vuoteen.
- 415 • VALTIO: Rajoitetaan kestävä kehityksen vastaisten materiaalien ja
416 rakenneratkaisujen (fossiilisista lähteistä tuotetut materiaalit, vaikeasti kierrätettävät
417 rakenteet) käyttöä esimerkiksi haittamaksuilla.
- 418 • VALTIO: Puretaan rakennusmateriaalien tuotesalaisuus ja lisätään
419 rakennusmateriaaleihin tuoteselosteet, kuten elintarvikkeissa. Rajoitetaan ihmiselle ja
420 ympäristölle haitallisten ainesosien käyttöä.

- 421 • VALTIO: Mahdollistetaan terveellisten ja ympäristöystävällisten yksinkertaisten
422 rakenteiden ja talotekniikan käyttö sallimalla alemmat energiatehokkuusvaatimukset
423 painovoimaisen ilmanvaihdon omaavien ja massiivirakenteista koostuvien
424 rakennusten osalta.
- 425 • KUNNAT/VALTIO: Laajennetaan panttijärjestelmää uusiin tuotteisiin.
- 426 • KUNNAT/VALTIO: Edistetään materiaalien ja raaka-aineiden vastuullista ja älykästä
427 käyttöä.
- 428 • KUNNAT/VALTIO: Velvoitetaan kauppoja ja ravintoloita mahdollistamaan
429 syömäkelpoisen jätteen uudelleen keräys ja dyykkaaminen.
- 430 • KUNNAT: Suositaan julkisissa hankinnoissa kestäviä sekä eettisiä tuotteita ja
431 palveluita.
- 432 • KUNNAT: Vähennetään aktiivisesti kunnan ja yksityisen sektorin ruokahävikkiä.
- 433 • KUNNAT: Helpotetaan kierrätystä lisäämällä kierrätyspisteitä.
- 434 • KUNNAT: Kehitetään kaupunkirakennetta ja rakentamista yhdistelemällä
435 modulaarisia, kestäviä ja energiatehokkaita ratkaisuja.
- 436 • KUNNAT: Tuetaan sosiaalisia yleishyödyllisten yhdistysten ja kaupunkien ylläpitämiä
437 tapaamispaikkoja.
- 438 • KUNNAT: Vähennetään kaupalliseen mainontaan varattua tilaa ja tarjotaan
439 kohtuuhintaisia mainospaikkoja yleishyödylliselle toiminnalle.
- 440 • KUNNAT: Otetaan käyttöön esimerkiksi Lahden mallin mukainen henkilökohtainen
441 liikkumisen hiilibudjetti, jossa mobiilisovelluksen avulla ihminen voi seurata omaa
442 liikkumisensa hiilijalanjälkeä, alittaa sen viikoittain ja saada palkintoja yrityksiltä ja
443 kaupungilta.
- 444 • KUNNAT: Kannustetaan ihmisiä ja taloyhtiöitä kaupunki- ja yhteisöpuutarhojen
445 pystyttämiseen ja annetaan sille rahallista tukea.
- 446 • KUNNAT: Kehitetään ja tuetaan kumppanusmaataloutta sekä vertikaali- ja
447 vesiallasviljelyä.
- 448 • KUNNAT: Selvitetään mahdollisuuksia keventää maankäyttölupiin ja kaavoituksiin
449 liittyviä prosesseja ympäristöystävällisten muutosten edistämiseksi.

450

451 **Tavoite 3: Kestävä sähkön- ja lämmöntuotanto**

452

453 Tulevaisuuden kaupunkien tulee tuottaa tarvitsemansa energia hyödyntäen päästötöntä
454 energiaa fossiilisten energianlähteiden sijaan. Tämä vaatii useiden eri ratkaisujen ja
455 toimijoiden hyödyntämistä. Sähköä voidaan tuottaa muun muassa tuuli ja aurinkovoimaloilla,
456 esimerkiksi keskitetyillä alueilla, tai yksittäisten rakennusten katoilla. Energiantuotannon
457 vaihteluihin tulee varautua parantamalla verkon älykkyyttä, mikä mahdollistaa
458 energiapiikkien tasaamisen, sekä energian ajastetun käytön toissijaisissa kohteissa kuten
459 lämmityksessä ja jäädytyksessä.

460

461 Nykyinen lämmöntuotantojärjestelmä tulee uudistaa päästöttömäksi ja joustavaksi
462 hyödyntämällä esimerkiksi maalämpöä, aurinkokeräimiä ja hukkalämpöä. Polttamalla

463 tuotetun energian tulee olla viimeinen vaihtoehto lämmöntuotannossa. Geoterminen
464 lämmöntuotanto voi tekniikan kehityksestä riippuen tarjota kilpailukykyisen, sekä nopean
465 ratkaisun kaupunkien lämmöntarpeelle, kuten myös pienet lämpöä tuottavat ydinvoimalat.
466 Lämmön varastointia tulee lisätä. Jokaisen kaupungin mahdollisuudet lämmöntuotannossa
467 tulee huomioida erikseen.

468

469 **Toimenpiteet**

470

- 471 • VALTIO: Velvoitetaan kunnat järjestämään energiantuotantonsa hiilineutraalisti 2030
- 472 mennessä.
- 473 • KUNNAT/VALTIO: Kehitetään joustava ja älykäs sähköverkko joka soveltuu
- 474 uusiutuvien käyttämiseen sekä pientuotantoon.
- 475 • KUNNAT: Luodaan yksilölliset suunnitelmat hiilineutraaliin lämmöntuotantoon
- 476 siirtymiseen.
- 477 • KUNNAT: Investoidaan lämmönvarastoinnin uusiin menetelmiin.
- 478 • KUNNAT: Kartoitetaan maalämmön potentiaali kunnan alueella ja tarjotaan kartoitus
- 479 kuntalaisille avoimen rajapinnan kautta.
- 480 • KUNNAT: Tuetaan maalämpöinvestointeja esimerkiksi rahoitusmallilla, jossa kunta
- 481 toteuttaa investoinnin ja takaisinmaksu kunnalle suoritetaan energiankulutuksesta
- 482 saatavilla säästöillä.
- 483 • KUNNAT: Palkataan energianeuvoja joka voi konsultoida taloyhtiöitä ja asukkaita
- 484 energiaremonttien toteuttamisessa.

485

486 **Osio 3. Kaikkien kaupunki**

487

488 Kaupungit ovat monimuotoisuuden ja -arvoisuuden tiivistymiä, joissa erilaisista taustoista
489 tulevat, eri asioita arvostavat ja eri ikäiset ihmiset kohtaavat. Kaupunkien tulee tukea ja
490 vahvistaa tätä monimuotoisuutta tarjoamalla tilaa erilaisille tavoille elää, olla oma itsensä ja
491 toteuttaa rohkeasti omia ideoitaan vahingoittamatta muita. Kohtaamisissa ihmiset oppivat
492 toisistaan ja luovat alustan uudenlaisten kaupunkikulttuurien syntymiselle. Kaupungit tulevat
493 kansainvälistymään kiihtyvällä tahdilla, mikä tulee huomioida kaikessa toiminnassa.

494

495 Yksityisten, kolmannen sektorin toimijoiden ja julkisten palveluiden monipuolisuus ja
496 saavutettavuus muodostaa elävän ja hyvinvoivan kaupungin. Materiaaliseen
497 kulutuskulttuuriin perustuvasta kaupunkielämästä tulee edetä kohti sosiaalista ja ympäristön
498 kannalta kestävää elämäntapaa.

499

500 Kestävyyttä ja kaupungin sosiaalisen rakenteen muodostumista pitää miettiä
501 vuosikymmenien ja -satojen aikajänteellä. Kaupungin tulee mahdollistaa tasapuoliset
502 mahdollisuudet hyvään elämään ja arkeen. Heikoimmassa asemassa olevien ihmisryhmien,
503 kuten lasten, vanhusten ja maahanmuuttajien huomioiminen kaupunkitilan ja toimitilojen
504 suunnittelussa luo kaupunkitilaa joka on miellyttävää jokaiselle käyttäjäryhmälle. Keskeistä

505 on vahvistaa kaupungin hallinnon ja päätöksenteon avoimuutta ja vahvistaa siihen
506 osallistumisen sekä seurannan keinoja.

507 508 **Tavoite 1: Laaja-alainen sosiaalipolitiikka kaupungeissa**

509
510 Kaupunkiseudut ovat kohtaamispaikkoja ihmisille muun muassa eri sosioekonomisista
511 taustoista, ikäryhmistä sekä kulttuureista. Hyvässä kaupunkisuunnittelussa tulee huomioida
512 moniarvoisuus ja taata ihmisten yhdenvertaisuus sekä pitää asuinalueiden ja ihmisryhmien
513 välinen segregaatio matalana. Ihmisten erilaisiin tarpeisiin ja segregaation riskeihin tulee
514 vastata kaavoituksella mahdollistamalla asumis- ja hallintamuotojen moninaisuus.
515 Kaupunkiseutujen kuntien pitää pystyä takaamaan erikokoisia ja eri hintaisia vuokra- sekä
516 omistusasuntoja samalla asuinalueella.

517
518 Kaupunkirakentamiseen tulee kuulua myös julkiset ja maksuttomat yhteisölliset tilat, jotka
519 toimivat kohtaamispaikkoina, tukevat esimerkiksi maahanmuuttajien kotouttamisprosessia ja
520 elävöittävät kaupunkia. Sosiaali- ja terveyspalvelut tulee tuottaa kaupunkiseuduilla niin, että
521 ne ovat kaikkien saavutettavissa sekä fyysisesti sekä taloudellisesti. Palvelujen tuottamisen
522 pitää olla skaalattavissa eri tarpeisiin ja hoidon piiriin tulee päästä mahdollisimman lyhyellä
523 odotusajalla. Kattavilla ja toimivilla sosiaali- ja terveyspalveluilla ehkäistään myös
524 syrjäytyneisyyttä. Palveluiden ja työpaikkojen julkisen ja kevyen liikenteen saavutettavuuteen
525 on panostettava.

526
527 Esteettömyyden tulee ohjata kaupunkien kehittämistä, minkä lisäksi olemassa olevan
528 rakenteen esteettömyyttä tulee aktiivisesti lisätä. Esteettömyys tulee ymmärtää monialaisesti
529 niin, että se kattaa niin kaikki aisti- ja liikkumisesteet kuin myös sosiaalisen osallistumisen
530 esteet. Esteettömiksi rakennetut tilat ja kulkuväylät ovat turvallisempia kaikille
531 kaupunkilaisille sekä tukevat henkistä hyvinvointia.

532 533 **Toimenpiteet**

- 534
- 535 • KUNNAT: Kaavoitetaan asuinalueille eri kokoisia, hintaisia ja hallintamuodoiltaan
536 vaihtelevia vuokra- ja omistusasuntoja.
 - 537 • KUNNAT: Ehkäistään liikenneköyhyyttä rakentamalla kattava ja käyttäjälle edullinen
538 kävelyn, pyöräilyn ja julkisen liikenteen verkosto.
 - 539 • KUNNAT: Lisätään kaupunkilaisten yhteisöllisyyttä rakentamalla maksuttomia
540 yhteisöllisiä tiloja ja kohtaamispaikkoja.
 - 541 • KUNNAT: Avataan kaupunkien omistamia vajaakäyttöisiä tiloja kansalaisten
542 vuokrattavaksi, kuten koulujen ja virastojen tiloja iltakäyttöön.
 - 543 • KUNNAT: Harjoitetaan positiivista erityiskohtelua sosioekonomista tukea tarvitsevien
544 alueiden palveluiden laadun varmistamiseksi.
 - 545 • KUNNAT: Tarjotaan palveluita englanniksi ja muilla kaupungissa paljon käytetyillä
546 kielillä.

- 547 • KUNNAT: Panostetaan maahanmuuttajien kaksisuuntaiseen kotouttamiseen.

548

549 **Tavoite 2: Avoin hallinto ja päätöksenteko**

550

551 Päätöksenteon tulee olla kaikille avointa ja helposti ymmärrettävää, minkä lisäksi
552 kaupunkilaisilla tulee olla tasavertaiset mahdollisuudet päätöksenteon vaikuttamiseen.
553 Ihmiset haluavat osallistua, mikäli kokevat sen itselleen merkitykselliseksi. Kaupungin kuuluu
554 mahdollistaa helposti lähestyttäviä osallistumiskanavia niin, että jokainen saa vaikuttaa
555 päätöksentekoon haluamallaan tasolla ja tavalla.

556

557 Aloitteita ja muita kehitysideoita voidaan kerätä kaupunkilaisilta eri kohderyhmille
558 suunnatuilla menetelmillä, kuten verkkokyselyillä, applikaatioilla ja suunnittelukävelyillä.
559 Kerätyn tiedon konkreettiseen hyödyntämiseen ja siitä viestimiseen tulee panostaa, minkä
560 lisäksi osallistumismenetelmillä on tärkeää tavoittaa vähemmän edustettujen kaupunkilaisten
561 mielipiteet yhdistysten, säätiöiden ja muiden kolmannen sektorin toimijoiden kautta.
562 Kuntavaalien äänestysikärajaa tulee laskea 15 ikävuoteen ja nuorisovaltuuston jäsenille tulee
563 myöntää läsnäolo- ja puheoikeus kaupunginvaltuustoon ja lautakuntiin.

564

565 Kaupunkilaisten tulee voida osallistua kaupunkisuunnitteluun jo suunnittelun alussa ja eri
566 vaiheissa tulee kuulla kaupunkilaisia niin, että hanke voi tarvittaessa joustaa ehdotettuihin
567 muutoksiin. Kaupunkisuunnittelussa tulee soveltaa kokeilua ja pilotointia. Pilotit antavat
568 alustan, jonka kautta kaupunkilaiset voivat paremmin osallistua suunnitteluun sekä saada
569 tietoa ajankohtaisesta kaupunkisuunnittelusta. Pilottien esittelyä ja kokeilua varten
570 kaupungilla tulisi olla, sekä sähköinen että fyysinen tila, johon kaupunkilaisilla on helppo
571 pääsy. Kokeilut vahvistavat kaupungin positiivista ja uteliasta imagoa.

572

573 **Toimenpiteet**

574

- 575 • VALTIO: Vahvistetaan nuorten osallisuutta laskemalla kuntavaalien äänestysikärajaa.
- 576 • KUNNAT: Otetaan käyttöön osallistava budjetointi ja annetaan näin kaupunkilaisille
577 mahdollisuus päättää, mihin projekteihin kaupungin rahat käytetään.
- 578 • KUNNAT: Tarjotaan mahdollisuuksia tutustua ja osallistua kaupunkisuunnitteluun
579 applikaatioiden ja kaupunkikävelysten avulla.
- 580 • KUNNAT: Hyödynnetään kolmatta sektoria vähemmän edustettujen kaupunkilaisten
581 osallistamisessa.
- 582 • KUNNAT: Edistetään hankkeita, joissa asukkaat pääsevät itse suunnittelemaan tulevia
583 alueita ja niiden ympäristöä ja pidetään huolta, että jokainen kaavaprosessi lähtee
584 asukkaiden osallistamisesta.
- 585 • KUNNAT: Vastataan paikallisiin tarpeisiin ja varmistetaan kaupungin hallinnon
586 alueellinen tasavertaisuus perustamalla kaupunginosavaltuustoja.
- 587 • KUNNAT: Lisätään päätöksenteon avoimuutta kaupunginvaltuuston ja lautakuntien
588 kokousten suoratoistolla.

- 589 • KUNNAT: Rahoitetaan kaupunkisuunnittelukokeiluja ja annetaan kokeilulle helposti
590 saavutettavissa olevat tilat.
591 • KUNNAT: Nostetaan kuntalaisten tietoisuutta kuntalaisaloitteesta ja kannustetaan sen
592 käyttämiseen.
593

594 **Tavoite 3: Omaehtoinen kulttuuri ja arki**

595

596 Kaupunkien kulttuuritoiminnan tulee nykyistä paremmin mahdollistaa itsenäisten
597 toimijoiden tuottama kaupunkikulttuuri ja kansalaisten itsensä toteuttaminen. Kolmannen
598 sektorin toimijoiden ja kaupunkilaisten spontaanien yhteenliittymien merkitys kaupunkien
599 vireydelle ja houkuttelevuudelle pitää tunnistaa ja kaupungin tulee huomioida näiden
600 toimijoiden tarpeet. Lupakäytäntöjen tulee joustaa, ja kaupungin tulee mahdollistaa
601 esimerkiksi tapahtumien järjestäminen yhteisissä tiloissa. Tyhjien ja vajaakäyttöisten tilojen
602 kokeilevaan kulttuuri- ja hyötykäyttöön tulee kannustaa. Kirjastojen uuteen rooliin
603 harrastustoiminnan ja yhteiskäyttöisten hyödykkeiden, sekä palvelujen tarjoajana tulee
604 panostaa.
605

606 Kaupunkitilan, aukoiden ja muiden julkisten tilojen tulee olla kaupunkilaisten käytettävissä
607 monipuolisesti kaikkina vuodenaikoina. Kaupunkirakenteen tyhjille pinnoille tulee
608 mahdollistaa katukuvaa elävöittävien muraalien ja laillisten katutaideseinien maalaaminen.
609 Suunnittelun tulee olla ihmislähtöistä ja tuottaa virikkeellistä katseen tason kaupunkia, joka
610 lisää viihtyisyyttä sekä turvallisuuden tunnetta. Eri kaupunginosien ominaispiirteet ja
611 paikallisidentiteetti tulee huomioida ja niiden kulttuuritarjontaa ja kaupunkilaisten
612 kohtaamisia voidaan tukea kaupunginosataloilla, joissa voi olla esimerkiksi kirjasto, teatteri,
613 työväenopisto sekä muita vapaaseen oleskeluun soveltuvia tiloja.
614

615 **Toimenpiteet**

616

- 617 • KUNNAT: Helpotetaan tyhjien ja vajaakäyttöisten tilojen käyttöä ja kevennetään niihin
618 liittyviä lupamenettelyjä.
619 • KUNNAT: Parannetaan tapahtumista tiedottamista
620 • KUNNAT: Kehitetään julkista- ja katutilaa monikäyttöisenä, ihmisiä yhteen tuovana
621 ympäristönä.
622 • KUNNAT: Tunnustetaan kolmannen sektorin toimijoiden ja spontaanien
623 yhteenliittymien merkitys kaupungin kulttuurielämälle ja tuetaan niiden toimintaa.
624 • KUNNAT: Kehitetään kirjastoja harrastustoiminnan mahdollistajina.
625 • KUNNAT: Lisätään avoimia ja maksuttomia virkistys- ja liikuntapalveluita.
626
627

628 **Osio 4. Taloudellisesti kestävä kaupunki**

629

630 Kaupungit ovat hyvinvoinnin lähteitä ja taloudellisen aktiivisuuden keskuksia, jotka pitää
631 nähdä valtakunnallisesti ja kansainvälisesti yhteen liittyneinä kokonaisuuksina. Tehokkaiden
632 liikenneyhteyksien avulla kaupungit yhdistyvät toisiinsa muodostaen valtakunnan laajuisen
633 monikeskuksisen kaupunkiseuturakenteen. Hyvien kulkuyhteyksien myötä kaupungit tukevat
634 toistensa kehitystä voimakkaammin, kun työvoiman liikkuminen ja työskentely joustavasti
635 kaupunkien välillä helpottuu.

636
637 Taloudellisesti kestävä kaupunki on tasa-arvoinen, resilientti taloudellisille muutoksille, sekä
638 elinkeino- ja väestörakenteeltaan monipuolinen. Kaupungin pitää pystyä muuntautumaan ja
639 vastaamaan muutoksiin taloussuhdanteessa, elämäntavoissa ja ympäristön määrittämässä
640 reunaehdoissa. Resilienssiä lisää koulutus, jonka edellytysten parantaminen tulee nähdä
641 taloudellisesti ja kulttuurillisesti kestävä ja kehittyvän kaupungin perustana.
642 Sopeutumiskykyä tarvitaan erityisesti ilmastonmuutoksen aiheuttamiin taloudellisiin sekä
643 ekologisiin muutoksiin.

644
645 Kaupungeissa voidaan luoda kestävä talouskasvua, joka perustuu palveluiden ja
646 vähähiilisten lisäarvotuotteiden kehittämiseen. Kaupungit ovat keskipisteitä digitaalisessa
647 kehityksessä, jonka hyödyntäminen mahdollistaa uuden kestävä liiketoiminnan luomisen.
648 Uuden sukupolven tietoliikenneyhteydet vähentävät työskentelyn ja vapaa-ajan rajoituksia
649 näiden keskuksien välillä. Erilaiselle yritystoiminnalle tulee olla tarjolla tilaa
650 yhdyskuntarakenteen kannalta edullisissa paikoissa ja uusiin yrittäjyyden muotoihin tulee
651 suhtautua kannustavasti. Kaupunkiseutujen tulee tehdä yhteistyötä ympäröivän maaseudun
652 kanssa, mikä tarjoaa mahdollisuuksia etenkin matkailun, tuotannon ja raaka-aineiden
653 kehittämisen parissa.

654 655 **Tavoite 1: Kaupungit taloudellisen kehityksen vetureina**

656
657 Kaupunkiseudut ovat taloudellisen kehityksen vetureita, joiden kasvua ja kehittymistä tulee
658 edistää paikallisesti ja valtakunnallisella tasolla. Kaupunkiseutujen kasvaminen ja
659 tiivistyminen lisää tuottavuutta ja toimeliaisuutta vahvistamalla positiivisia kasautumisetuja.
660 Kaupunkien kestävä kehitys ja taloudellisen kasvun edellytykset sekä suurten
661 kaupunkikeskusten erityistarpeet tulee turvata valtionpolitiikassa.

662
663 Kaupunkien kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö ja rajoittavan byrokratian purkaminen
664 esimerkiksi työvoiman kansainvälisen liikkuvuuden suhteen auttavat kaupunkien
665 taloudellista kehitystä. Liikkuminen ja työskentely kaupunkien välillä tulee tehdä helpoksi
666 nopeiden raide- ja tietoliikenneyhteyksien avulla.

667
668 Kaupunkien kehityksen tukemiseksi sekä alueellisen tasapainon säilyttämiseksi valtion
669 aluepoliittisia toimia tulee kohdentaa maakunta- ja seutukeskuksiin, joissa on sisäsyntyistä
670 elin- ja vetovoimaa. Monet näistä keskuksista ovat taloudeltaan hitaasti kasvavia tai stabiileja
671 sekä paikallisen talouden keskuksia mutta eivät kykene kilpailemaan vetovoimassa suurten
672 kaupunkiseutujen kanssa. Näitä keskuksia tukemalla voidaan tehokkaimmin estää väestön ja

673 taloudellisen aktiivisuuden äärimmäinen keskittyminen suurimmille kaupunkiseuduille sekä
674 vahvistaa paikallistalouksia. Maakunta- ja seutukeskusten tukeminen on myös taloudellisesti
675 järkevää, sillä niillä on usein sisäsyntyistä elinvoimaa, jota voidaan tukitoimilla vahvistaa.
676 Tämän lisäksi näiden keskusten tukeminen vähentää suurimpiin kaupunkikeskuksiin
677 kohdistuvaa muuttopainetta ja liian nopean kasvun aiheuttamia haittavaikutuksia niissä.

678

679 **Toimenpiteet**

680

- 681 • VALTIO: Luodaan valtioneuvostoon erityisesti kaupunkiseutujen kehityksestä
- 682 vastaava kaupunkiministerin tehtävä.
- 683 • VALTIO: Rakennetaan nopeat raideliikenneyhteydet suurimpien kaupunkien (Helsinki
- 684 - 748 Tampere - Turku) välille.
- 685 • VALTIO: Pienennetään kuntien maksamaa valtionosuuden tasausta ja painotetaan
- 686 maakunta- ja seutukeskusten rahoittamista.
- 687 • VALTIO: Helpotetaan maahanmuuttoa ja luovutaan työvoiman tarveharkinnasta.
- 688 • VALTIO/KUNNAT: Vahvistetaan kaupunkien välistä yhteistyötä ja lisätään kaupunkien
- 689 itsenäisyyttä niitä koskevissa päätöksissä.

690

691 **Tavoite 2: Kestävä talous kaupungeissa**

692

693 Ilmastonmuutos ja ympäristön asettamat rajat asettavat nykyisen kaltaisille
694 kulutuskeskeisille kaupungeille uusia haasteita, joihin tulee varautua. Kaupunkeja ei pidä
695 rakentaa vain kuluttamista varten. Taloudellista omavaraisuutta sekä kokonaisvaltaista
696 kiertotaloutta tulee edistää yhdistelemällä modulaarisia ja kestäviä, energiatehokkaita
697 ratkaisuja.

698

699 Ympäristöhäiriöitä tuottamattomia tuotantotiloja tulee voida sijoittaa myös muualle kuin
700 teollisuusalueille. Esimerkiksi vertikaaliviljelyä hyödyntämällä voidaan tuoda tuotantoa myös
701 kaupunkiin ilman suuren tilan tarvetta. Näin kaupunkilaisille luodaan myös tiiviimpi suhde
702 ruuantuotantoon ja sen arvostamiseen. Erilaisten yhteisöjen mahdollisuuksia osallistua
703 esimerkiksi ruuan ja energian pientuottamiseen tulee edistää, esimerkiksi luomalla
704 kaupunginosiin tai kortteleihin perustuvia paikallisyhteisöjä.

705

706 **Toimenpiteet**

707

- 708 • VALTIO: Ohjataan ihmisten kulutustottumuksia haittaveroilta ympäristölle haitallisen
- 709 kulutuksen vähentämiseksi.
- 710 • KUNNAT: Tarjotaan kulutukseen perustumattomia julkisia tiloja ja lisätään
- 711 mahdollisuuksia lainaamisen ja yhteisomistajuuteen.
- 712 • KUNNAT: Edistetään erilaisten kaupunginosa- ja kortteliyhteisöjen mahdollisuuksia
- 713 syntyä ja kehittyä esimerkiksi kylätalojen, yhteisten tilojen ja korttelitapahtumien
- 714 tukemisen avulla.

- 715 • KUNNAT: Kehitetään kaupunkitilasta monikäyttöistä estämällä esim. suurien
716 kauppakeskusten syntyminen.
717

718 **Tavoite 3: Taloudellisesti toimiva ja oikeudenmukainen kaupunki**

719
720 Kaupunkitalouden lähtökohtana tulee olla analyysi niukkojen resurssien käytöstä yhteisön
721 hyvinvoinnin maksimoimiseksi ja haluttujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Taloudellisella
722 analyysillä voidaan löytää tehokkaimmat keinot valittujen tavoitteiden saavuttamiseen. Näitä
723 työkaluja tulee käyttää kaupunkipoliittisessa työssä siten, että tehtyjä päätöksiä arvioidaan
724 riippumattomasti suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Eri hankkeiden ulkoisvaikutukset tulee
725 ottaa suunnittelussa huomioon ja edistää niitä hankkeita, joilla saavutetaan suurin hyöty
726 yhteisölle. Samalla on kuitenkin tunnustettava, että kaikkia arvovalintoja ja hyötyjä voi olla
727 vaikea ottaa huomioon taloudellisessa analyysissä.
728

729 Markkinat ovat usein tehokkain keino havaita, mihin resursseja kannattaa kohdentaa. Tämä
730 pätee erityisesti asuntomarkkinoihin, joilla asuntojen hinnat antavat selvän signaalin
731 ihmisten preferensseistä. Markkinatilanteen perusteella on selvää, että kysyntä on vahvinta
732 kaupunkien keskustoissa haja-asutusalueiden houkuttelevuuden vähentyessä, minkä takia
733 tiiviin, keskustamaisen kaupunkiasumisen tarjontaa tulee lisätä. Markkinat eivät kuitenkaan
734 itsessään johda yhteisön kannalta parhaaseen lopputulokseen, sillä täysin vapailla
735 markkinoilla jokainen toimija ajaa vain omaa etuaan. Kaupunkikehittämisessä yleinen etu on
736 keskeisessä roolissa ja tehokkaat markkinat vaativat vastinparikseen yleisen edun turvaavaa
737 sääntelyä.
738

739 Maankäyttöä voidaan tehostaa nostamalla ja kehittämällä kiinteistövero. Kiinteistövero tulee
740 kohdentaa ensisijaisesti maan arvoon, jolloin se kannustaa kehittämään kaupunkia ja
741 kohdentuu reilummin sinne, missä kiinteistöillä on myös eniten arvoa. Kiinteistövero on myös
742 erinomainen vero varallisuuserojen tasaamiseen yhteiskunnassa, eikä se haittaa taloudellista
743 toimeliaisuutta, kuten esimerkiksi työn verotus.
744

745 **Toimenpiteet**

- 746
- 747 • VALTIO: Perustetaan kaupunkipoliitikan arviointineuvosto, joka arvioi tehdyn
748 kaupunkipoliitikan tehokkuutta suhteessa tavoitteisiin.
 - 749 • VALTIO: Mahdollistetaan kiinteistöverotuksessa maan ja rakennusten arvon
750 verottaminen erikseen ja verotetaan ensisijaisesti maan arvoa.
 - 751 • KUNNAT: Korotetaan kiinteistöveroja kuntatalouden turvaamiseksi ja
752 varallisuuserojen suitsimiseksi. Kohdennetaan kiinteistövero ensisijaisesti maan
753 arvoon maan arvonnousun aiheuttaman varallisuuserojen kasvun hillitsemiseksi.
 - 754 • KUNNAT: Kaavoitetaan riittävästi asuntoja vastaamaan kasvavaa kysyntää suurissa
755 kaupungeissa. Näin hillitään asuntojen hintojen ja vuokrien liian nopeaa kasvua.

- 756
- 757
- 758
- 759
- 760
- KUNNAT: Näytetään esimerkkiä vastuullisena työnantajana palkkaamalla vakituisesti olemassa oleviin tehtäviin vakinaisia työntekijöitä ketjutetuilla määräaikaisilla työsuhteilla ja erilaisilla harjoittelijoilla keplottelun sijaan.
 - KUNNAT: Lisätään työn joustavuutta esimerkiksi osa-aikatyön tekemistä helpottamalla.